

Jak działa klimat

18

1.1 Jeśli chcemy rozwiązać problem, musimy go zrozumieć / Greta Thunberg

20

1.2 Długa historia dwutlenku węgla

25

Peter Brannen / dziennikarz naukowy, współpracownik magazynu „The Atlantic”, autor książki *The Ends of the World*.

1.3 Nasz wpływ na ewolucję

29

Beth Shapiro / profesorka ekologii i biologii ewolucyjnej na Uniwersytecie Kalifornijskim w Santa Cruz, autorka książki *Life as We Made It*.

1.4 Cywilizacja a wymieranie

32

Elizabeth Kolbert / dziennikarka tygodnika „The New Yorker”, jej ostatnia książka to *Pod białym niebem. Natura przyszłości*.

1.5 Nauka jest tak pewna, jak to tylko możliwe / Greta Thunberg

40

1.6 Jak odkryto zmiany klimatu

46

Michael Oppenheimer / badacz atmosfery, profesor nauk o Ziemi i stosunków międzynarodowych na Uniwersytecie Princeton, wieloletni członek IPCC.

1.7 Dlaczego nic nie zrobili?

54

Naomi Oreskes / profesorka historii nauki oraz nauk o Ziemi na Uniwersytecie Harvarda.

1.8 Punkty krytyczne i sprzężenia zwrotne

58

Johan Rockström / dyrektor Poczdamskiego Instytutu Badań nad Wpływem Klimatu i profesor Uniwersytetu Poczdamskiego.

1.9 Najważniejsza historia na świecie / Greta Thunberg

68

Jak zmienia się nasza planeta

72

2.1 Pogoda na sterydach / Greta Thunberg

76

2.2 Ciepło i upały

78

Katharine Hayhoe / profesorka nauk politycznych na Texas Tech University, autorka książki *Saving Us*.

2.3 Metan i inne gazy

82

Zeke Hausfather / szef zespołu badań klimatycznych w firmie Stripe, badacz w projekcie Berkeley Earth.

2.4 Zanieczyszczenie powietrza i aerozole

87

Bjorn H. Samset / członek instytutu badawczego CICERO Centre for International Climate Research w Oslo, jeden z głównych współautorów raportów IPCC, ekspert od emisji gazów innych niż CO₂.

2.5	Chmury	91
	Paulo Ceppi / wykładowca klimatologii w Grantham Institute oraz na Wydziale Fizyki Imperial College London.	
2.6	Ocieplanie się Arktyki a prąd strumieniowy	94
	Jennifer Francis / badaczka w Woodwell Climate Research Center, a wcześniej profesorka oceanologii i nauk o wybrzeżu na Rutgers University.	
2.7	Niebezpieczna pogoda	100
	Friederike Otto / starsza wykładowczyni klimatologii w Grantham Institute na Imperial College London oraz współprzewodnicząca stowarzyszenia badawczego World Weather Attribution.	
2.8	Lawina już ruszyła / Greta Thunberg	106
2.9	Susze i powodzie	109
	Kate Marvel / klimatolożka z Center for Climate Systems Research na Uniwersytecie Columbia i pracowniczka NASA Goddard Institute for Space Studies.	
2.10	Łądolody i lodowce	112
	Ricarda Winkelmann / profesorka systemowej analizy klimatu w Poczdamskim Instytucie Badań nad Wpływem Klimatu i na Uniwersytecie Poczdamskim.	
2.11	Cieplejsze oceany i przybierające morza	115
	Stefan Rahmstorf / szef zespołu systemowej analizy Ziemi w Poczdamskim Instytucie Badań nad Wpływem Klimatu i profesor fizyki oceanów na Uniwersytecie Poczdamskim.	
2.12	Zakwaszanie a morskie ekosystemy	122
	Hans-Otto Pörtner / profesor klimatologii i fizjologii, dziekan Wydziału Ekofizjologii Integracyjnej w Alfred Wegener Institute.	
2.13	Mikroplastiki	125
	Karin Kvale / badaczka w nowozelandzkim instytucie GNS Science, ekspertka w zakresie modelowania roli ekologii morskiej w globalnych cyklach biogeochemicznych.	
2.14	Słodka woda	128
	Peter H. Gleick / współzałożyciel i emerytowany przewodniczący Pacific Institute, członek amerykańskiej Narodowej Akademii Nauk, hydroklimatolog.	
2.15	Dużo bliżej domu, niż myślimy / Greta Thunberg	131
2.16	Pożary	138
	Joëlle Gergis / starsza wykładowczyni klimatologii na Australijskim Uniwersytecie Narodowym, jedna z głównych współautorek szóstego raportu IPCC.	
2.17	Amazonia	142
	Carlos Nobre / badacz systemu Ziemi pracujący w Amazonii, przewodniczący oenietowskiego Zespołu Badawczego ds. Amazonii, organizator projektu Amazonia 4.0.	
	Julia Arieira / specjalistka od ekologii roślin i systemu Ziemi pracująca na Państwowym Uniwersytecie Espírito Santo w Brazylii.	
	Nathália Nascimento / geografa i badaczka systemu Ziemi pracująca na Państwowym Uniwersytecie Espírito Santo w Brazylii.	
2.18	Tajga i lasy strefy umiarkowanej	146
	Beverly Law / emerytowany profesor biologii globalnych przemian i nauki o systemach lądowych na Uniwersytecie Stanu Oregon.	

- 2.19 Bioróżnorodność na lądzie** **151**
Andy Purvis / badacz bioróżnorodności z Muzeum Historii Naturalnej w Londynie; redagował jeden z rozdziałów pierwszego raportu ocnzotowskiej Międzyrządowej Platformy Naukowo-Politycznej ds. Różnorodności Biologicznej i Usług Ekosystemowych (IPBES).
Adriana De Palma / członkini zespołu młodych naukowców i naukowców przy Światowym Forum Ekonomicznym i badaczka zatrudniona w Muzeum Historii Naturalnej w Londynie.
- 2.20 Owady** **156**
Dave Goulson / profesor biologii na Uniwersytecie Sussex; autor ponad czterystu artykułów naukowych o ekologii owadów i wielu książek, w tym poświęconej uniknięciu owadziej apokalipsy *Silent Earth*.
- 2.21 Kalendarz przyrody** **160**
Keith W. Larson / ekolog badający przemiany środowiskowe w Arktyce, dyrektor Centrum Arktycznego na Uniwersytecie w Umeå.
- 2.22 Gleba** **164**
Jennifer L. Soong / specjalistka od węgla w glebie związana z firmą agrochemiczną Corteva, badaczka afiliowana przy Colorado State University oraz Lawrence Berkeley National Laboratory.
- 2.23 Wieczna zmarzlina** **167**
Örjan Gustafsson / profesor biogeochemii na Uniwersytecie w Sztokholmie i członek Królewskiej Szwedzkiej Akademii Nauk.
- 2.24 Co się stanie przy ociepleniu o 1,5°C, 2°C i 4°C?** **172**
Tamsin Edwards / klimatolożka z King's College London, jedna z głównych autorek raportów IPCC i popularyzatorka nauki specjalizująca się w temacie niewiadomych związanych ze wzrostem poziomu mórz.

CZĘŚĆ TRZECIA /

Jak to wpłynie na nas

- 3.1 Świat gorączkuje** / Greta Thunberg **184**
- 3.2 Klimat a zdrowie** **187**
Tedros Adhanom Ghebreyesus / dyrektor Światowej Organizacji Zdrowia.
- 3.3 Upał a choroby** **191**
Ana M. Vicedo-Cabrera / epidemiolożka środowiskowa, szefowa grupy badawczej zajmującej się zmianami klimatu i zdrowiem na Uniwersytecie w Bernie.
- 3.4 Zanieczyszczenie powietrza** **195**
Drew Shindell / klimatolog, profesor w Nicholas School of the Environment na Duke University, współautor wielu raportów IPCC.
- 3.5 Choroby wektorowe** **199**
Felipe J. Colón-González / adiunkt na Wydziale Epidemiologii Chorób Zakaźnych w Londyńskiej Szkole Higieny i Medycyny Tropikalnej.

3.6	Oporność na antybiotyki	203
	John Brownstein / dyrektor ds. innowacji w szpitalu Boston Children's Hospital, profesor informatyki biomedycznej i pediatrii w Harvard Medical School. Derek MacFadden / lekarz i naukowiec związany ze szpitalem Ottawa Hospital, specjalista od terapii antybiotykami i oporności na nie na kanadyjskim Uniwersytecie w Ottawie. Sarah McGough / epidemiolożka i specjalistka od chorób zakaźnych w Harvard T.H. Chan School of Public Health. Mauricio Santillana / profesor fizyki na Northeastern University w Bostonie i profesor epidemiologii w Harvard T.H. Chan School of Public Health.	
3.7	Żywność i żywienie	206
	Samuel S. Myers / badacz związany z Harvard T.H. Chan School of Public Health i dyrektor konsorcjum Planetary Health Alliance.	
3.8	Nie wszyscy płyniemy na tej samej łodzi / Greta Thunberg	212
3.9	Życie przy 1,1°C	217
	Saleemul Huq / dyrektor Międzynarodowego Centrum ds. Zmian Klimatu i Rozwoju na Independent University w Bangladeszu.	
3.10	Rasizm środowiskowy	222
	Jacqueline Patterson / założycielka i dyrektorka wykonawcza Chisholm Legacy Project, organizacji szkoleniowej dla czarnoskórych liderek i liderów walki o sprawiedliwość klimatyczną w najbardziej dotkniętych zmianami rejonach.	
3.11	Uchodźcy klimatyczni	226
	Abrahm Lustgarten / dziennikarz śledczy współpracujący z portalem ProPublica i czasopismem „The New York Times Magazine”; przygotowuje książkę o migracjach klimatycznych w Stanach Zjednoczonych.	
3.12	Wzrost poziomu mórz a małe wyspy	231
	Michael Taylor / badacz klimatu Karaibów, jeden z czołowych autorów raportów IPCC, dziekan i profesor Wydziału Nauki i Technologii na University of the West Indies w Monie na Jamajce.	
3.13	Deszcz w Sahelu	234
	Hindou Oumarou Ibrahim / przedstawicielka rdzennego narodu, geografka i koordynatorka działająca w Stowarzyszeniu Rdzennych Kobiet i Narodów Czadu, ambasadorka społeczna Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ.	
3.14	Zima w Sápmi	237
	Elin Anna Labba / saamska dziennikarka i pisarka, badaczka literatury rdzennej związana z centrum kultury saamskiej Tjállegoahte w Jokkmokk w Szwecji.	
3.15	Walka o las	240
	Sonia Guajajara / brazylijska rdzenna aktywistka, ekolożka i polityczka, koordynatorka Stowarzyszenia Rdzennych Narodów Brazylii.	
3.16	Czekają nas gigantyczne wyzwania / Greta Thunberg	244
3.17	Ocieplenia a nierówności	247
	Solomon Hsiang / naukowiec i ekonomista, profesor na Uniwersytecie Kalifornijskim w Berkeley i dyrektor tamtejszego Global Policy Laboratory, współzałożyciel organizacji badawczej Climate Impact Lab.	
3.18	Niedobory wody	252
	Taikan Oki / hydrolog, specjalista od globalnego obiegu wody, były wiceprezydent Uniwersytetu Narodów Zjednoczonych w Tokio, jeden z głównych redaktorów i autorów raportów IPCC.	

- 3.19 **Konflikty klimatyczne** 255
Marshall Burke / profesor na Wydziale Nauk o Systemie Ziemi na Uniwersytecie Stanforda i współzałożyciel organizacji Atlas AI.
- 3.20 **Prawdziwa cena zmian klimatu** 259
Eugene Linden / dziennikarz, pisarz, zdobywca Grantham Award za książkę *The Winds of Change*; jego ostatnia książka *Fire and Flood* opowiada, jak zmieniała się ludzka świadomość zmian klimatu.

CZĘŚĆ CZWARTA /

Co z tym zrobiliśmy 266

- 4.1 **Jak mamy naprawić błędy, skoro nie potrafimy przyznać, że zawiedliśmy?** / Greta Thunberg 270
- 4.2 **Nowy negacjonizm** 275
Kevin Anderson / badacz związków energetyki i zmian klimatu, profesor uniwersytetów w Manchesterze, Uppsali i Bergen.
- 4.3 **Prawda o rządowych celach klimatycznych** 283
Alexandra Urisman Otto / dziennikarka specjalizująca się w zagadnieniach klimatycznych, związana ze szwedzką gazetą „Dagens Nyheter”, współautorka książki *Gretas resa* (Podróż Greta).
- 4.4 **Nie mierzymy w dobrą stronę** / Greta Thunberg 290
- 4.5 **Nieustępliwość paliw kopalnych** 294
Bill McKibben / założyciel organizacji prośrodowiskowych 350.org i Third Act, autor ponad dwunastu książek, w tym *The End of Nature* i *Eaarth*.
- 4.6 **Nadejście odnawialnego** 300
Glen Peters / dyrektor ds. naukowych instytutu badawczego CICERO Centre for International Climate Research w Oslo, członek zespołu badawczego w Global Carbon Budget, jeden z głównych współautorów raportów IPCC.
- 4.7 **Jak lasy mogą nam pomóc?** 308
Karl-Heinz Erb / jeden z głównych współautorów raportów IPCC, dyrektor Instytutu Ekologii Społecznej i profesor na wiedeńskim Uniwersytecie Przyrodniczym (BOKU).
Simone Gingrich / adiunktka w Instytucie Ekologii Społecznej na wiedeńskim Uniwersytecie Przyrodniczym (BOKU).
- 4.8 **A co z geoinżynierią?** 312
Niclas Hållström / dyrektor organizacji WhatNext?, przewodniczący rady nadzorczej ETC Group, naukowiec związany z Centrum Badań nad Środowiskiem i Rozwojem na Uniwersytecie w Uppsali.
Jennie C. Stephens / specjalistka od badań nad zrównoważonym rozwojem i jego wdrażaniem, profesorka na Northeastern University w Bostonie i autorka książki *Diversifying Power. Why We Need Antiracist, Feminist Leadership on Climate and Energy*.
Isak Stoddard / badacz zrównoważonego rozwoju i zasobów naturalnych, doktorant na Wydziale Nauk o Ziemi na Uniwersytecie w Uppsali.

4.9	Technologie ujmowania	315
	Rob Jackson / badacz Ziemi związany z Uniwersytetem Stanforda i prezes organizacji Global Carbon Project.	
4.10	Zupełnie nowy sposób myślenia / Greta Thunberg	322
4.11	Nasz ślad w ziemi	328
	Alexander Popp / pracownik Poczdamskiego Instytutu Badań nad Wpływem Klimatu i szef grupy badawczej zajmującej się strategiami użytkowania gruntów.	
4.12	Problem kalorii	333
	Michael Clark / ekolog z Uniwersytetu Oksfordzkiego, specjalizuje się w badaniu wpływu systemów żywnościowych na klimat, bioróżnorodność i dobrostan.	
4.13	Tworzenie nowego systemu żywnościowego	338
	Sonja Vermeulen / dyrektorka programowa Grupy Konsultacyjnej ds. Międzynarodowych Badań Rolniczych (CGIAR) i członkini think tanku Chatham House.	
4.14	Mapowanie emisji przemysłowych	344
	John Barrett / badacz związków energetyki i polityki klimatycznej, profesor Uniwersytetu w Leeds, doradca brytyjskiego Ministerstwa Środowiska, Żywności i Spraw Wiejskich (DEFRA), jeden z głównych współautorów raportów IPCC. Alice Garvey / naukowczyni z Instytutu Badań nad Zrównoważonym Rozwojem na Uniwersytecie w Leeds.	
4.15	Trudności techniczne	349
	Ketan Joshi / pisarz, analityk i specjalista ds. komunikacji, współpracował z wieloma australijskimi i europejskimi organizacjami proklimatycznymi.	
4.16	Wyzwania transportowe	356
	Alice Larkin / dyrektorka Szkoły Inżynierii oraz profesorka klimatologii i energetyki w Tyndall Centre na Uniwersytecie w Manchesterze.	
4.17	Czy przyszłość będzie elektryczna?	363
	Jillian Anable / jedna z dyrektorek CREDS na Uniwersytecie Oksfordzkim, centrum badawczego poszukującego rozwiązań zaspokajających zapotrzebowania energetyczne. Christian Brand / jeden z dyrektorów brytyjskiego Centrum Badań nad Energią, profesor Uniwersytetu Oksfordzkiego, autor książki o wpływie podróży na klimat <i>Personal Travel and Climate Change</i> .	
4.18	Mówią jedno, robią drugie / Greta Thunberg	372
4.19	Cena konsumpcjonizmu	376
	Annie Lowrey / dziennikarka ekonomiczna „The Atlantic”, autorka książki <i>Give People Money</i> .	
4.20	Jak (nie) kupować	381
	Mike Berners-Lee / profesor Centrum Środowiskowego na Uniwersytecie w Lancaster, dyrektor organizacji Small World Consulting Ltd., autor książki <i>Sorry, taki mamy ślad węglowy. Fakty, liczby, procenty</i> .	
4.21	Odpady na świecie	387
	Silpa Kaza / starsza specjalistka Banku Światowego ds. rozwoju miast, pracuje w agencji banku zajmującej się zarządzaniem ryzykiem i odpornością na katastrofy.	
4.22	Mit recyklingu	393
	Nina Schrank / członkini zespołu zajmującego się plastikiem w brytyjskim Greenpeace.	

4.23	Czas na grubą kreskę / Greta Thunberg	400
4.24	Emisje a wzrost ekonomiczny Nicholas Stern / profesor ekonomii i zarządzania na London School of Economics and Political Science, prezes specjalizującego się w badaniach klimatu Grantham Research Institute.	406
4.25	Sprawiedliwość Sunita Narain / dyrektorka indyjskiego Centre for Science and Environment w New Delhi, jednostki badawczej i edukacyjnej zajmującej się problemami środowiska.	409
4.26	Postwzrost Jason Hickel / antropolog ekonomiczny, profesor w Instytucie Nauk o Środowisku i Technologii na Uniwersytecie Autonomicznym w Barcelonie, autor książki <i>Mniej znaczy lepiej</i> .	412
4.27	Luka poznawcza Amitav Ghosh / pisarz, autor szesnastu książek prozatorskich i reporterskich, pierwszy anglojęzyczny twórca, który otrzymał nagrodę Jnanpith, najważniejsze indyjskie wyróżnienie literackie.	416

CZĘŚĆ PIĄTA /

Co musimy zrobić teraz

5.1	Najlepszym sposobem na posprzątanie tego syfu jest samokształcenie / Greta Thunberg	428
5.2	Działania jednostek a przemiana społeczna Stuart Capstick / socjolog i klimatolog związany z Uniwersytetem w Cardiff, wicedyrektor Centrum ds. Zmian Klimatu i Przemian Społecznych (CAST). Lorraine Whitmarsh / profesorka psychologii środowiskowej na Uniwersytecie w Bath, dyrektorka Centrum ds. Zmian Klimatu i Przemian Społecznych (CAST).	433
5.3	Półtorastopniowy styl życia Kate Raworth / współzałożycielka instytutu badawczego Doughnut Economics Action Lab, członkini Instytutu Zmian Środowiskowych na Uniwersytecie Oksfordzkim.	437
5.4	Przezwyciężyć apatię klimatyczną Per Espen Stoknes / psycholog, uczestnik konferencji TEDGlobal, jeden z dyrektorów Centrum Zrównoważonego Rozwoju na uczelni BI Norwegian Business School.	445
5.5	Zmienić dietę Gidon Eshel / profesor fizyki środowiska w Bard College w stanie Nowy Jork.	449
5.6	Pamiętać o oceanie Ayana Elizabeth Johnson / biologka morską, współzałożycielka think tanku Urban Ocean Lab, współredaktorka książki <i>All We Can Save</i> i współtwórczyni podcastu <i>How to Save a Planet</i> .	454

5.7	Zdziczać	459
	George Monbiot / pisarz, filmowiec i ekoaktywista, felietonista gazety „The Guardian”.	
	Rebecca Wrigley / założycielka i dyrektorka organizacji Rewilding Britain, od trzydziestu lat zajmuje się ochroną środowiska i rozwojem regionalnym.	
5.8	Musimy dziś dokonać niemal niemożliwego / Greta Thunberg	466
5.9	Użyteczne utopie	473
	Margaret Atwood / prozaiczka, poetka i eseistka, autorka ponad pięćdziesięciu książek, laureatka Nagrody Bookera.	
5.10	Ludzie mają siłę	478
	Erica Chenoweth / politolożka, profesorka Uniwersytetu Harvarda.	
5.11	Zmienić narrację w mediach	484
	George Monbiot / pisarz, filmowiec i ekoaktywista; felietonista gazety „The Guardian”.	
5.12	Odeprzeć nowy negacjonizm	488
	Michael E. Mann / profesor nauk o atmosferze na Uniwersytecie Stanowym Pensylwanii, współpracownik IPCC, autor wielu książek, w tym <i>Nowej wojny klimatycznej</i> .	
5.13	Jak powinna wyglądać reakcja na kryzys	492
	Seth Klein / szef zespołu w organizacji Climate Emergency Unit, autor książki o możliwościach proklimatycznej mobilizacji <i>A Good War: Mobilizing Canada for the Climate Emergency</i> .	
5.14	Wnioski z pandemii	496
	David Wallace-Wells / komentator i felietonista „New York Timesa”, autor książki <i>Żemia nie do życia. Nasza planeta po globalnym ociepleniu</i> .	
5.15	Szczerość, uczciwość, solidarność i sprawiedliwość klimatyczna / Greta Thunberg	506
5.16	Sprawiedliwa transformacja	511
	Naomi Klein / dziennikarka i autorka bestsellerowych książek, profesorka sprawiedliwości klimatycznej na Uniwersytecie Kolumbii Brytyjskiej i jedna z dyrektorek tamtejszego Centrum Sprawiedliwości Klimatycznej.	
5.17	Czym jest dla ciebie sprawiedliwość?	518
	Nicki Becker / argentyńska aktywistka klimatyczna i studentka prawa, współzałożycielka ruchu Jovenes por el Clima i aktywna działaczka Fridays for Future MAPA.	
	Disha A. Ravi / indyjska aktywistka klimatyczna, orędowniczka sprawiedliwości klimatycznej, pisarka.	
	Hilda Flavia Nakabuye / aktywistka klimatyczna i obrończyni praw środowiskowych, założycielka ugandyjskiej odnogi ruchu Fridays for Future.	
	Laura Verónica Muñoz / ekofeministka pochodząca z kolumbijskiej części Andów, zaangażowana w ruchy Fridays for Future, Pacto X el Clima oraz Unite for Climate Action.	
	Ina Maria Shikongo / matka, orędowniczka sprawiedliwości klimatycznej i poetka, aktywnie działająca w międzynarodowym ruchu Fridays for Future.	
	Ayisha Siddiqā / pakistańsko-amerykańska opowiadaczka, orędowniczka sprawiedliwości klimatycznej, współzałożycielka ruchu Polluters Out i platformy edukacyjnej Fossil Free University.	
	Mitzi Jonelle Tan / pełnoetatowa aktywistka klimatyczna z Filipin, działaczka ruchów Youth Advocates for Climate Action Philippines oraz Fridays for Future.	

5.18	Kobiety a kryzys klimatyczny	526
	Wanjira Mathai / kenijska ekologka i aktywistka, wiceprezydentka i dyrektorka regionalna na Afrykę Światowego Instytutu Zasobów.	
5.19	Dekarbonizacja wymaga redystrybucji	530
	Lucas Chancel / jeden z dyrektorów World Inequality Lab na Paris School of Economics, profesor Instytutu Nauk Politycznych w Paryżu.	
	Thomas Piketty / profesor EHESS i Paris School of Economics, współkieruje projektami badawczymi World Inequality Lab i World Inequality Database.	
5.20	Reparacje klimatyczne	536
	Olúfẹ́mi O. Táíwò / doktor filozofii i wykładowca na Uniwersytecie Georgetown w Waszyngtonie, autor książek <i>Reconsidering Reparations</i> oraz <i>Elite Capture</i> .	
5.21	Uleczyć naszą relację z Ziemią	542
	Robin Wall Kimmerer / wykładowczyni biologii środowiskowej na Uniwersytecie Stanowym Nowego Jorku, założycielka i dyrektorka Center for Native Peoples and the Environment.	
5.22	Na nadzieję trzeba zasłużyć / Greta Thunberg	550
	Co dalej?	554
	O okładce	573
	Ed Hawkins / profesor meteorologii na Uniwersytecie w Reading.	
	Źródła ilustracji	574
	Indeks	578

Autorzy i autorki rozdziałów *Książki o klimacie* skorzystali w swoich tekstach z tysięcy odniesień i cytatów. Jest ich zbyt dużo, aby umieścić je w drukowanej wersji książki, można je jednak znaleźć na stronie theclimatebook.org.